

Ποιες άλλες μεγαλύτερες ή μικρότερες μονάδες μέτρησης του χρόνου γνωρίζετε;

► Μεγαλύτερες μονάδες:

1. Δεκαετία
Αιώνας
2. _____

► Μικρότερες μονάδες:

1. Ώρα
2. Δευτερόλεπτο

Πηγαίνετε στην αίθουσα 11 Ανακαλύπτοντας το παρελθόν

Παρατηρήστε το ψηφιδωτό δάπεδο που χρονολογείται τον 5ο αι. μ.Χ.

► Με τι υλικά είναι κατασκευασμένο;

Με ψηφίδες (μικρές, χρωματιστές πέτρες)

► Εντοπίστε και παρατηρήστε τον μήνα Απρίλιο. Τι έχει στο κεφάλι;

Στεφάνι με λουλούδια και καρπούς

► Γιατί ο Απρίλιος απεικονίζεται με αυτόν τον τρόπο;

γιατί σηματοδοτεί τον ερχομό της άνοιξης

► Εντοπίστε και παρατηρήστε τον μήνα Ιούλιο. Τι κρατάει;

δρεπάνι και στάχια

► Γιατί ο Ιούλιος απεικονίζεται με αυτόν τον τρόπο;

γιατί αυτόν τον μήνα θερίζονται τα σπαρτά

► Παρατηρήστε την εικόνα κάτω που απεικονίζει τον μήνα Φεβρουάριο. Τι φοράει και γιατί;

φοράει κάπα, γιατί τον μήνα Φεβρουάριο έχει κρύο.
Κρατάει μια αγριόπαπια, που παραπέμπει
στο κυνήγι ενός συνηθούς εδέσματος του χειμώνα

Τμήμα ψηφιδωτού δαπέδου από το κτήριο στην οδό Πλουτάρχου 6, Θήβα, 6ος αι. μ.Χ.

Μικρογραφία από το χειρόγραφο
Αστρονομικών Πινάκων Πτολεμαίου,
Βατικανό, 8ος αι. μ.Χ.

ΜΟΥΣΕΙΟ
ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΥ
ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Εκπαιδευτικά Προγράμματα

Λεωφ. Στρατού 2, Θεσσαλονίκη, τηλ. 2313 306400
<http://www.mbp.gr>

Αλλοτινά και τωρινά πρόσωπα του χρόνου

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΓΙΑ ΜΑΘΗΤΕΣ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ & Α' ΛΥΚΕΙΟΥ
Φύλλο εργασίας ΧΕΙΜΩΝΑΣ

Χορηγός

ΙΔΡΥΜΑ Α.Γ. ΛΕΒΕΝΤΗ

ΜΟΥΣΕΙΟ
ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΥ
ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Πριν ξεκινήσετε την περιήγησή σας στο Μουσείο, διαβάστε τις πληροφορίες στα χρωματιστά πλαίσια

Κατά τη διάρκεια της βυζαντινής αυτοκρατορίας (330-1453 μ.Χ.) υπήρχαν διάφορα συστήματα με τα οποία όριζαν τα γεγονότα και υπολόγιζαν τον χρόνο που μεσολαβούσε ανάμεσα από αυτά.

Αρχικά (από τον 4ο έως τον 6ο αιώνα) όριζαν τον χρόνο με το έτος της ανόδου ενός προσώπου σε πολύ υψηλό αξίωμα, όπως στο αξίωμα του υπάτου.

Στη συνέχεια (από τον 6ο έως τον 7ο αιώνα) μετρούσαν τον χρόνο με το έτος της ανόδου του αυτοκράτορα στο θρόνο.

Τέλος (8ος αιώνας και έπειτα) χρονολογούσαν με αφετηρία το έτος κτίσεως του κόσμου, που αντιστοιχεί στο 5508 π.Χ.

Πηγαίνετε στην αίθουσα 1 Ο παλαιοχριστιανικός ναός

Βρείτε στα αριστερά της αίθουσας την επιτύμβια επιγραφή του διακόνου Ανδρέα.

▶ Από τι υλικό είναι κατασκευασμένη;

Μάρμαρο

▶ Πού τοποθετούσαν τις επιτύμβιες επιγραφές;

Σε τάφους

Στον τρίτο και τέταρτο στίχο αναφέρεται ότι ο Ανδρέας πέθανε δείς μ(ετά) την υπ(ατειαν) Φλ(αβίων) Λαμπαδίου/[και] Ορέστου...

▶ Τι σημαίνει αυτό;

Ο Ανδρέας πέθανε 2 χρόνια αφού έγιναν ύπατοι ο Λαμπάδιος και ο Ορέστης.

▶ Πότε πέθανε ο διάκονος Ανδρέας;

Το 532 μ.Χ.

▶ Τι πληροφορίες έδιναν οι επιτύμβιες επιγραφές;

Όνομα/επάγγελμα νεκρού, ημερομηνία θανάτου

Ξέρετε ...

πότε έγιναν ύπατοι ο Λαμπάδιος και ο Ορέστης; Το 530 μ.Χ.

πώς μετρούσαν οι βυζαντινοί τις ημέρες του μήνα;

Η αριθμηση των ημερών του μήνα δεν ήταν συνεχής, αλλά γινόταν με αναφορά σε σταθερά χρονικά σημεία του μήνα: τις καλένδες, πρώτη μέρα του μήνα, τις νόνες, 8η μέρα πριν την πανσέληνο, τις ειδούς, μέρα της πανσελήνου.

πώς ονομάτιζαν τις ημέρες της εβδομάδας στην αρχαιότητα;

Οι ημέρες της εβδομάδας ονοματίζονταν από τους θεούς (π.χ. ημέρα Κρόνου = Σάββατο) ή και από τους πλανήτες (π.χ. ημέρα Άρη = dies Martis, Mars= Άρης). Σε κάποιες περιπτώσεις, οι ονομασίες αυτές διατηρούνται μέχρι σήμερα. Για παράδειγμα, στα αγγλικά το Σάββατο λέγεται Saturday (Satur=Κρόνος) και η Κυριακή λέγεται Sunday (Sun= ήλιος).

Πηγαίνετε στην αίθουσα 2 Παλαιοχριστιανική πόλη και κατοικία

Βρείτε στα δεξιά της αίθουσας το νόμισμα του αυτοκράτορα Ιουστινιανού Α', που βασιλεύσε από το 527 έως το 565 μ.Χ.

▶ Από τι υλικό είναι κατασκευασμένο;

Από χαλκό

▶ Στην πίσω όψη του νομίσματος αναγράφεται η τιμή Κ (=20). Στην εμπρός όψη απεικονίζεται ένα πρόσωπο. Ποιο είναι αυτό;

Ο αυτοκράτορας Ιουστινιανός Α'

Γνωρίζετε να μετράτε με το λατινικό σύστημα αριθμησης;

I	<u>1</u>	IV	<u>4</u>	VII	7	X	10	XIII	<u>13</u>
II	2	V	5	VIII	8	XI	11	XIV	14
III	3	VI	<u>6</u>	IX	<u>9</u>	XII	12	XV	<u>15</u>

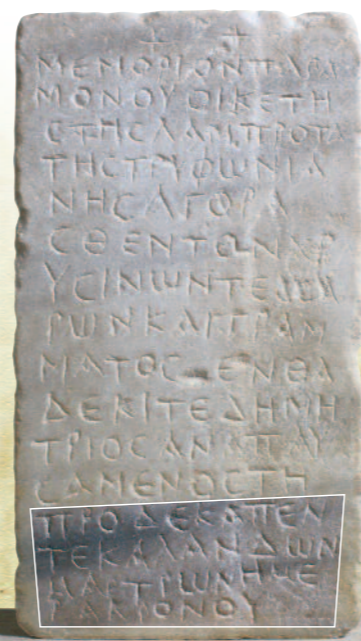
▶ Στα αριστερά και τα δεξιά της πίσω όψης του νομίσματος αναγράφεται ANNO XIII. Ποιο έτος (anno) είναι το XIII;

Το έτος 13

▶ Πότε εκδόθηκε το νόμισμα;

Το 540 μ.Χ.

Πηγαίνετε στην αίθουσα 3 Από τα Ηλύσια πεδία στον χριστιανικό παράδεισο

Βρείτε στα αριστερά της αίθουσας την επιγραφή του Παραμόνου και Δημητρίου.

Στους τελευταίους τέσσερις στίχους διαβάζουμε ότι ο Δημήτριος πέθανε προ δεκαπέντε καλενδών Μαρτίων ημέρα Κρόνου.

▶ Βρείτε την ημέρα:

Σάββατο

▶ Υπολογίστε την ημερομηνία:

13/14/15 Φεβρουαρίου

Γνωρίζετε πώς πήραν το όνομά τους οι μήνες του χειμώνα;

▶ Αντιστοιχίστε τους μήνες με τη λατινική λέξη από όπου προέρχεται το όνομά τους και βρείτε τι σημαίνει ο καθένας.

ΜΗΝΑΣ	ΑΠΟ ΤΗ ΛΕΞΗ
Δεκέμβριος	Janus (=Ιανός)
Ιανουάριος	Februare (=εξαγνίζω)
Φεβρουάριος	Decem (=δέκα)

ΜΗΝΑΣ	ΣΗΜΑΙΝΕΙ
Δεκέμβριος	γιορτές προς τιμή του θεού της αρχής
Ιανουάριος	γιορτές προς τιμή των νεκρών
Φεβρουάριος	Δέκατος μήνας (10μηνο ημερολόγιο)

▶ Αντιστοιχίστε τους μήνες με την ονομασία τους στη λαϊκή παράδοση.

ΜΗΝΑΣ	ΠΑΡΑΔΟΣΙΑΚΗ ΟΝΟΜΑΣΙΑ
Δεκέμβριος	Μικρός, Κουτσός, Κουτσοφλέβαρος
Ιανουάριος	Χιονιάς, Άσπρος μήνας, Χριστουγεννιάτης
Φεβρουάριος	Κρυαρίτης, Γελαστός, Πρωτάρης, Μεγάλος μήνας

Ποιες είναι οι κύριες μονάδες μέτρησης του χρόνου;

▶ Ο χρόνος που απαιτείται για να κάνει η γη μια περιστροφή γύρω από τον άξονά της λέγεται:

Ημέρα

▶ Πόσες ώρες έχει;

24 ώρες

▶ Ο χρόνος που απαιτείται από τη μία μέχρι την επόμενη φάση της Σελήνης (π.χ. μεταξύ της Νέας Σελήνης και του πρώτου τετάρτου) λέγεται:

Εβδομάδα

▶ Πόσες μέρες έχει;

7 ημέρες

▶ Ο χρόνος που απαιτείται για να επανέλθει η Σελήνη στην ίδια φάση (π.χ. το διάστημα μεταξύ δύο πανσελήνων) λέγεται:

Μήνας

▶ Πόσες μέρες έχει; 28/29 ή 30 ή 31

▶ Ο χρόνος που απαιτείται για να κάνει μια πλήρη περιστροφή η Γη γύρω από τον ήλιο λέγεται:

Έτος

▶ Πόσες μέρες, μήνες και εβδομάδες έχει;

365 μέρες, 12 μήνες και 52 εβδομάδες.